

Posudek disertační práce:

Autorka: **MgA. Tereza Durdilová**

Název práce: **Budování vztahu s prostorem jako předpoklad autorské kondice**

Jak naznačuje již samotný název této práce, autorka se ve svém zkoumání zaměřuje na skutečnost, že způsob, jakým aktivně interagujeme s prostorem, jakým reagujeme na jeho nabídky a výzvy, je čímsi podstatným v našem tvůrčím konání. Toto je bezpochyby velmi podstatné téma, zasluhující si zkoumání.

Autorka si v prvních částech práce připravila určitý pojmový aparát pro zkoumání svého tématu. Za stěžejní lze považovat pojmy vyjadřující dialektiku vnitřního a vnějšího, subjektivního a objektivního při „zjednávání prostoru“. Poté se jí podařilo sebrat obdivuhodný vzorek empirických dat, tj. zachytit zkušenost týkající se dialogického jednání v různých typech prostorů charakteristických různými výzвовými kvalitami. Nyní by tedy bylo možné očekávat, že sebraná data bude interpretovat z hlediska „srozumitelných souvislostí“ tvořených připraveným pojmovým rámcem. A že tuto interpretaci, toto své porozumění zkoumanému tématu v závěrečné části nějak systematicky předloží. To se však v textu její práce děje jenom zčásti. To, co je v její práci předloženo mistrně a kvalitně, je konkrétní zachycení různých aspektů dialogického jednání ve známém a „neznámém“ prostoru. To je něco, co do zkoumání tohoto tématu bezpochyby patří. Autorka zde pro čtenáře poutavým způsobem zachycuje jedinečnou zkušenost jednotlivých jednajících s různými prostory (KALD, Disk, Nablízko, Křemencova, ND, Na zábradlí).

Autorka v empirické části předkládá dva druhy dat, která se nabízejí ke zpracování, analýze a interpretaci. Jsou to jednak výpovědi aktérů v závěrečné diskusi, a jednak videonahrávky dialogicky jednajících (ty jsou součástí přílohy, ale autorka s nimi pracuje ve svém textu). V obou případech se pokouší o určitě zobecnění, je ale otázkou, nakolik je toto zobecnění ve vztahu k stěžejním otázkám, které si v práci položila, a především k rámci „srozumitelných souvislostí“, které si připravila v první části. V profilech jednotlivých aktérů autorka předkládá jednak odpovědi na několik otázek, a dále pracuje také s videonahrávkami, a samozřejmě také s přímou zkušeností zachyceného experimentu. Shrnuje tak obdivuhodné

množství konkrétních zkušeností týkajících se dialogického jednání v různých typech prostorů z hlediska jejich výzvové hodnoty.

Po těchto velmi bohatě a plasticky podaných profilech by bylo namístě očekávat, že dojde k nějakému zobecnění, k formulaci nějakého porozumění v kontextu pojmového rámce připraveného v první části. Místo toho však následuje cosi jako pokračování kapitol, z nichž se v první části postupně vynořil zmíněný pojmový rámeček (tj. spíše se implicitně „zarýsoval“, než že by byl zcela explicitně a systematicky podán). Zatímco však tato určitá nesystematičnost v první části nebyla na závadu (čtenář práce byl velmi poutavým způsobem uváděn do problematiky a do pojmového rámce napříč různými oblastmi, jako je analýza lyrické poezie ztvárňující prostorovost lidské existence, poznatky vyplývající z práce s dechem, s hlasem, z Feldekraisovy metody, ad.), zde toto pokračování cestou napříč různými oblastmi (tentokrát do oblasti divadelní a herecké praxe a teorie) poněkud překvapí. Autorka zde vyzíská několik dalších cenných poznatků týkajících se jejího tématu (aktivace vnitřního prostoru, prostor postavy), ale domnívám se, že tato nová část „srozumitelných souvislostí“ zde figuruje na místě, kde již mělo být předloženo nějaké celkové porozumění, vzešlé z toho, že se učiněná a shrnutá empirická zkušenost (což je zde provedeno velmi kvalitně a bohatě) vloží do rámce připravených „srozumitelných souvislostí“.

Autorčina zjištění a zobecnění se týkají především dialogického jednání v různých prostorech. To je v pořádku, a již tím je její zkoumání cenné a hodnotné. Název práce, i témata nastolená v první části, si však nárokují ještě něco jiného, totiž systematictější porozumění tomu, jak souvisí budování vztahu s prostorem s autorskou kondicí a s dialogickým jednáním. Bylo by možné se například ptát: Co je to dialektika vnitřního a vnějšího v budování autorské existence? Jak souvisí rozvoj dialogičnosti (jinak řečeno: „partnerství“ navazované uvnitř i vně sebe) s vnitřním a vnějším prostorem? Jak souvisí tvořivost a exprese s propojováním subjektivního a objektivního prostoru? Jak souvisí vnitřní a vnější prostor s navazováním vztahu k hledisku „toho druhého“. Co je to – vzhledem k různým typům prostorů – ono zvláštní propojení toho, kdo koncipuje, toho kdo jedná, a toho, kdo se dívá? A jaká je variabilita této „trojjednosti“ v prostorech, které jsou tu více, tu méně divadelní? Autorka věnovala v první části velkou pozornost tématům nastolujícím takovéto či podobné otázky, a dalo by se proto čekat, že v závěru se pokusí svůj unikátní a bohatý vzorek (zachycující zkušenost zjednávání různých typů prostorů) více využít ve směru určitého systematictějšího porozumění a rozvinutí zkoumaného tématu. Tj. co plyne ze získaných

výzkumných dat pro problematiku nastolenou v první části. A jaké světlo vrhá nastolený pojmový rámec na tato data. To se v práci stalo jen zčásti.

Tato práce propojila (zčásti explicitně, zčásti pouze implicitně a v náznaku) velké množství poznatků z řady různých oblastí. Otevřela tak doposud velmi málo prozkoumaný směr bádání, ve kterém by stálo za to pokračovat. Domnívám se, že každé zkoumání, které se v budoucnu vydá tímto směrem, se bude moci opřít jak o v této práci rozpředené „srozumitelné souvislosti“, tak také o unikátní a bohatá sebraná data. Práce je napsána s obdivuhodným osobním nasazením, autorka se neobává podělit se o svojí velmi niternou zkušenost, a také se jí podařilo v atmosféře sdílení a společného zájmu zachytit unikátní niternou zkušenost (spolu s objektivizovaným výrazem) zkoumaných osob. Hodnota každé práce je také v tom, nakolik otevírá a k dalšímu zkoumání nabízí podstatné otázky, a i toto se v této práci bezpochyby podařilo. Již samotná myšlenka, že tvořivá exprese spočívá v určitém propojení (mezihře, souhře) vnitřního a vnějšího prostoru je velmi nosná. Z práce přesvědčivě vyplývá, že autorská kondice má svůj podstatný prostorový aspekt. Že „vyjádřit se“ vždy v nějaké podobě znamená propojit vnitřní, subjektivní hledisko s objektivizujícím hlediskem „toho druhého“. Že tvůrčí exprese vždy spočívá v nějaké podobě navázání tohoto typu vztahu, a že je tedy svojí povahou prostorová.

Přes uvedené kritické námitky považuji tuto práci za velmi hodnotnou, originální a inspirující k dalšímu zkoumání. Práce splňuje kritéria kladená na disertační práce, a proto ji **doporučuji k obhajobě.**

V Praze 5. června 2013

Vladimír Chrz